

Ufundishaji Ubunifu hufanya Tofautie
602695-EPP-1-2018-1-MK-EPPKA2-CBY-ACPALA

Zana ya Kufundisha

Zana za kuongeza uwezo wa kuajiriwa kwa vijana
kwa kutumia mafunzo ya kufundisha na michezo
ya kitamaduni

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Zana hii ya kufundisha iliundwa na kuendelezwa ndani ya mfumo wa mradi "Ufundishaji Ubunifu hufanya Tofauti" (ICD). Mradi wa ICD (2018-2022) unalenga kuwapa wafanyakazi wa vijana uwezo mpya wa kufanya kazi kwa vijana na mbinu bunifu ya kufundisha inayohitajika ili kuongeza ujuzi wa kuajiriwa wa vijana kwa kutumia michezo ya kitamaduni.

ICD inafadhiliwa na Mpango wa Erasmus+ wa Umoja wa Ulaya.

Mradi huu ni matokeo ya ushirikiano kati ya EUROPEAN CULTURAL EPICENTER Bitola (N.Macedonia), OSVSWA (India), OpenM (Vietnam), New Horizons (Italia), Edu-Compass (Bulgaria), KIPEPEO (Kenya).

Wasiliana nasi: <https://www.inncoaching.eu>

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Jedwali la yaliyomo

MWONGOZO WA UKOCHA

1. **Kufundisha ni nini**
2. **Faida za kufundisha**
3. **Vikao vya kufundisha**
4. **Kufundisha mifano**
5. **Mwongozo wa vikao vya kufundisha**
6. **Umuhimu wa kusikiliza, kutafakari na kutathmini**
7. **Kukamilisha kufundisha - ripoti, tafakari na tathmini**

ZANA YA UWEZO WA MTU BINAFSI YA KUANDIKISHA

RAMANI

1. **Ufafanuzi wa uwezo**
2. **Ufundishaji Ubunifu hufanya mtazamo wa Tofauti**
3. **Mpango wa maendeleo ya mtu binafsi**

MPANGO WA HATUA ZA MAENDELEO YA KAZI

Mwongozo wa Kufundisha

1. KUFUNDISHA NI NINI

Kufundisha ni mazungumzo yaliyopangwa, yanayolingana na uzoefu wa mtu binafsi, mahitaji ya kujifunza, muktadha na umahiri. Mchakato wa kufundisha na uhusiano humsaidia mtu kufanya maamuzi ya uangalifu zaidi na kuchukua hatua madhubuti ndani ya uzoefu wa kila siku. Kufundisha hujenga mazingira ya kutafakari na kuchukua hatua ambamo mtu hufanyia kazi mbinu bora zaidi za changamoto na fursa zao. Ni mchakato wa kuunga mkono, unaochochea fikira na ubunifu ambao huwasaidia watu binafsi kupata mitazamo mipya juu yao wenyewe na hali zao.

Pia ni:

- Uingiliaji wa muda mfupi
- Imezingatia mabadiliko na matokeo
- Mazungumzo ya kuwasaidia makocha kufanikiwa zaidi kwa:
  - kuwa na changamoto ya kukamilisha matumizi zaidi ya maoni na mbinu katika uhusiano wa kufundisha ili kufikia mafanikio
  - kuweka na kufikia malengo bora
  - kuzingatia vitendo, vipaumbele na vikwazo vya mabadiliko
  - kutumia mawazo na vitendo kutoka kwenye warsha za kujifunza

2. FAIDA ZA KUFUNDISHA

Ufundishaji unapaswa kuwa na faida maalum katika viwango vitatu:

Kwa washiriki

- Kwa kufanya kazi na makocha, wakufunzi wana changamoto ya 'kufikiri kwa bidii' na kwa upana zaidi juu ya maswala yanayoshughulikiwa na jinsi ya kufikia malengo yao ya kujifunza ndani ya muktadha wao.
- Kwa hivyo washiriki watawajibika zaidi kwa kutoa malengo yao ya kujifunza na kupata matokeo yenye maana
- Kufundisha husaidia kuongeza viwango vya washiriki vya kujiamini na kujitambua
- Inaongeza matumizi na mazoezi ya ujuzi na maarifa

Kwa mashirika

Mashirika mengi yanazungumza wakati huu wa kujenga utaalumu wa kufundisha ndani ya mashirika yao. Utumizi mkubwa wa kufundisha utasaidia kujenga umati muhimu wa makocha wanaofanya kazi ndani ya mashirika na jamii. Washiriki wanaopokea mafunzo wataweza kutafakari kuhusu uzoefu huo na kutumia ujuzi huo katika kazi zao kama viongozi wa timu na wasimamizi. Hii inajenga pana repertoire ya mitindo ya usimamizi.

Kwa makocha

Fursa yoyote ya kufanya mazoezi ya ujuzi na mbinu za kufundisha ndani ya mahusiano mbalimbali ya kufundisha, na kutafakari na kupokea maoni juu ya matumizi ya ujuzi huo, mchakato ambao ni muhimu sana katika kuboresha ujuzi wa kufundisha. Pia husaidia kukuza ujuzi zaidi wa usimamizi na ujifunzaji na ukuzaji wa jumla. Kufundisha kumepatikana kuwa njia mwafaka ya kufanya kazi na washirika na vile vile ndani ya timu na wafanyikazi.

3. VIKAO VYA KUFUNDISHA

Majukumu makuu ya kocha ni:

Anzisha na udumishe uhusiano wa kufundisha na mshiriki:

- weka vigezo vya uhusiano wa kufundisha
- jitayarishe kwa kila somo kwa kuangalia nyuma katika maelezo yaliyotangulia
- kujenga imani na kocha

Wasiliana kwa ufanisi:

- onyesha usikivu makini
- onyesha kuhoji kwa ufanisi
- toa maoni yanayofaa, ya mara kwa mara na yenye kujenga kwa mshiriki
- kuwa wazi kwa maoni kwa kurudi jinsi ya kuboresha uhusiano wa kufundisha

Wakufunzi wanapaswa kuwa na:

- uzoefu uliopo wa kufundisha katika miktadha tofauti au kuwa na uzoefu unaoonyeshwa wa kutumia ujuzi wa kuuliza, kusikiliza na maoni katika jukumu lao la sasa la kazi.
- kuelewa na kuthamini matatizo na changamoto za vijana wa eneo hilo
- uwezo wa kufanya kama kichocheo katika maendeleo zaidi
- uwezo na utendaji wa mshiriki

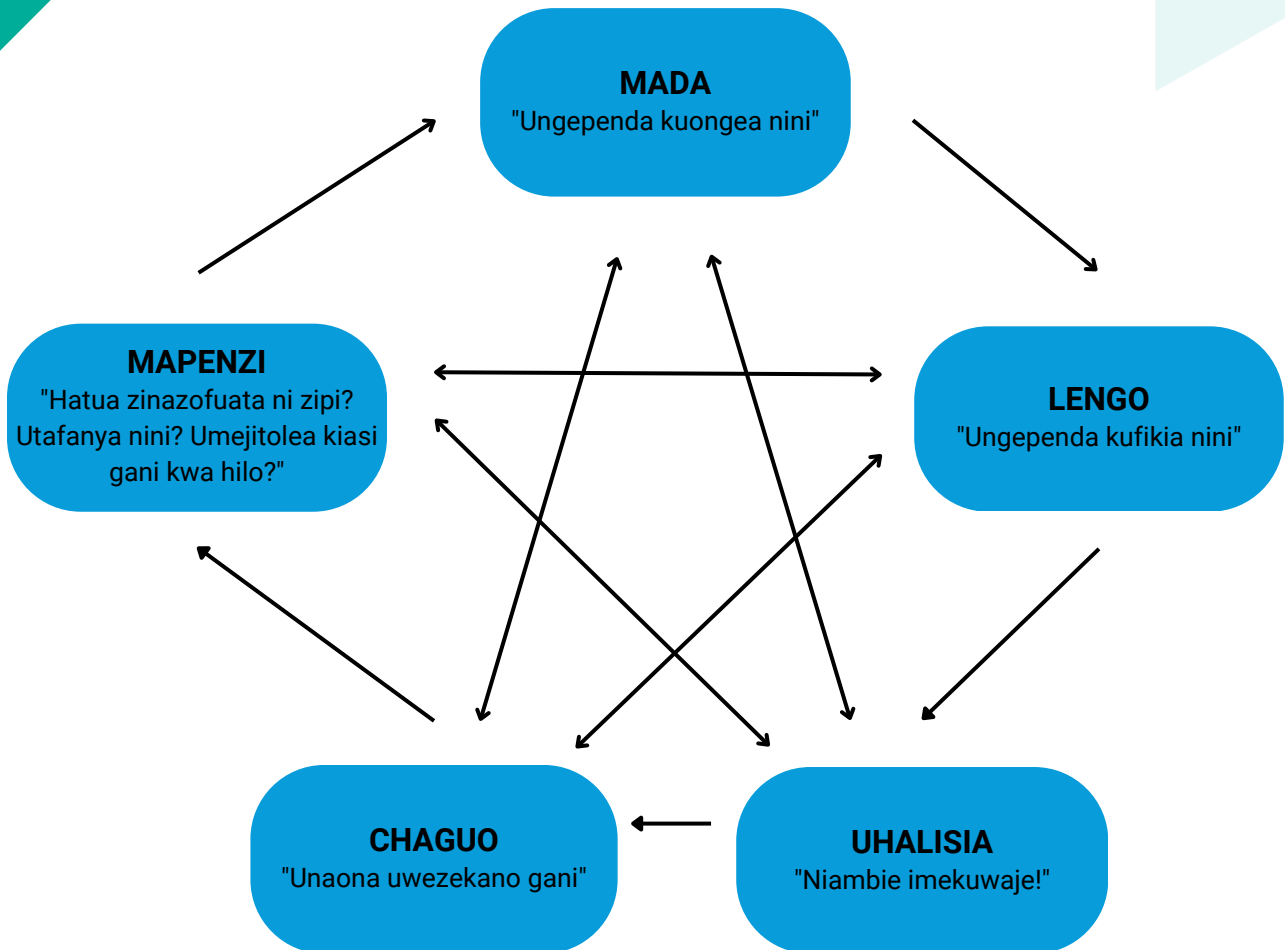
4. MIFANO YA KUFUNDISHA

Mtindo wa GROW unatoa muundo wa kimsingi kwa kipindi chochote cha kufundisha, na unaweza kutumika kwa urahisi kuelekeza kocha na mshiriki kuelekea maamuzi, kujifunza na vitendo vilivyofanikiwa. Ilianzishwa na John Whitmore (2002).

Hatua za mfano ni kama ifuatavyo:

G	GOAL	Anzisha Lengo la mkutano katika majadiliano na kocha Baada ya kujua kile mshiriki anataka kujadili katika kikao, kocha anachunguza lengo la mshiriki, ambapo wanataka kufikia mwisho wa somo na kile wanachotaka kufikia.
R	REALITY	Weka hali ya sasa Kisha kocha huwasaidia kuchunguza jinsi mambo yalivyo sasa, uwezo wao, akichunguza kujua kwa nini mambo yako jinsi yalivyo. Hii inasaidia kuweka pengo kati ya ukweli uliopo na lengo kuu
O	OPTIONS	Tambua chaguzi Baada ya kuanzisha Lengo na Ukweli, kocha anaweza kisha kusaidia mshiriki kuangalia chaguzi tofauti ambazo zinaweza kuwasaidia kutoka kwa ukweli wao wa sasa hadi lengo lao la baadaye.
W	WILL	Amua hatua zinazofuata kuchukuliwa Muhimu zaidi, hatua ya mwisho ni kumfanya mshiriki ajitolee kwa vitendo maalum, vya vitendo na vinavyoweza kufikiwa ambavyo vitawawezesha kusogea karibu na lengo lao.

Mfano wa GROW

Ushauri na jinsi unavyotofautiana na kufundisha

Ushauri unahusisha matumizi ya mifano na ujuzi sawa wa kuuliza, kusikiliza, kufafanua na kuunda upya zinazohusiana na kufundisha. Hata hivyo, ushauri umelekea kuelezea uhusiano ambao wenye uzoefu zaidi wanatumia ujuzi na uelewa wao zaidi kusaidia maendeleo ya vijana. Tofauti kuu ni kwamba mahusiano ya ushauri huwa ya muda mrefu kuliko mipango ya kufundisha.

5. MWONGOZO WA VIKAO VYA MAFUNZO

Kikao cha kwanza cha kufundisha

Kama sehemu ya utangulizi, fikiria na uweke wazi:

- muda
- eleza jukumu lako kama kocha
- hakikisha kuwa maelezo ya kipindi cha mchezo yatasalia kuwa siri
- weka matokeo ya wazi ya ufundishaji - kile ambacho mshiriki anataka kufikia kupitia mchakato wa kujifunza.
- eleza kama mkufunzi utafanya muhtasari wa vidokezo vya jumla kutoka kwa kipindi ili kusaidia kuunda muhtasari wa ufanisi na mahitaji ya maendeleo
- eleza kwamba utaandika vidokezo baada ya kila kipindi cha kufundisha ili kufanya muhtasari wa pointi za jumla za kujifunza.

Mfano wa maswali ya kuongoza kipindi cha kufundisha:

Malengo ya vipindi hutengenezwa na mshiriki, ambayo huwasaidia kudhibiti mafunzo yanayotokana nayo. Maswali ya ufunguzi yanapaswa kutafakari hili.

- Je, ungependa kuzungumzia nini wakati wa somo la kwanza la kufundisha? Chunguza dhidi ya kile walichokuwa wameeleza hapo awali au kuweka kama matokeo yao.
- Je, ungependa kutumia kipindi hiki vipi?
- Unataka tuzingatie nini hasa?
- Ninawezaje kukusaidia kufikia hili?
- Je, ungependa kufikia nini kabla ya kipindi chetu kijacho?
- Je, ungependa kujenga juu ya nguvu zipi?

Mwisho wa kikao:

- Thibitisha maelezo ya kikao kijacho cha kufundisha - tarehe na wakati.
- Thibitisha vitendo vyovyote na ufuatilie

Uliza maoni kuhusu kipindi:

- Ufundishaji umefanyaje kazi?
- Ni nini kilikuwa na manufaa?
- Ilikuwa na manufaa gani?
- Ni wapi mimi (kocha) ningeweza kukusukuma zaidi katika kufikiri kwako?

Vikao vya kufundisha vilivyofuata

- Je, ni pointi zako kuu za kujifunza kutoka kwa kipindi cha mwisho cha kufundisha hadi sasa?
- Nini kilikuwa kipya au cha kushangaza?
- Umejifunza nini kukuhusu?
- Nguvu, maeneo ya kuboresha?
- Je, haya yanaakisi vipi vipaumbele vya kujifunza ambavyo umeainisha?
- Imekuwaje tangu kikao cha mwisho cha kufundisha?
- Je, kujifunza kulikua na umuhimu gani kwa jukumu lako la sasa?
- Je, umeweza kutekeleza nini kwa vitendo?
- Je, ni jambo gani litakalosaidia zaidi kwako kuchukua kutoka kwa kipindi hiki cha kufundisha?
- Ni matukio gani muhimu na kujifunza kwako?
- Ni maeneo gani ambayo haukustahimili vizuri?
- Je, ni sababu gani za hilo?
- Unaweza kufanya nini kuwahusu?
- Nini imekuwa rahisi?
- Ni nini kimekuwa kigumu?
- Ni nini kinakuzuia kutekeleza hatua zilizojadiliwa hapo awali?
- Je, ni nini kimekusaidia katika kutekeleza hatua hizo?
- Umefanya nini kuhusu hili?
- Nini unadhani; unafikiria nini?
- Nini kinafuata?
- Ni nani anayeweza kukusaidia zaidi ili kuendeleza mabadiliko unayotaka kufanya?

Kikao cha mwisho

- Je, ungependa kutumia kipindi hiki cha mwisho kwa njia bora zaidi?
- Nini kimetokea tangu tulipozungumza mara ya mwisho?
- Nini kingine unahitaji kufanya ili kujenga uwezo wako?
- Umetumiaje ujuzi wa kufundisha mwenyewe?
- Kwa matokeo gani?
- Nini unadhani; unafikiria nini?
- Nini kinafuata?

6. UMUHIMU WA KUSIKILIZA, KUTOA MAONI NA KUHOJI UMAHIRI KATIKA KUFUNDISHA

Kusikiliza

Sio tu kuhusu maswali unayouliza katika kufundisha ambayo ni muhimu, lakini pia jinsi unavyosikiliza kwa ufanisi majibu ya washiriki na hadithi iliyosimuliwa. Vifuatavyo ni vikumbusho vichache vya kusaidia kufikia usikilizaji amilifu.

- **Zingatia yaliyomo.** Sikiliza kinachosemwa na jinsi kinavyosemwa badala ya kudhani unajua kitakachosemwa. Kuwa na hamu ya kujua na usikilize kutoendana ili kugundua na mshiriki.
- **Baki na mawazo wazi.** Je, mshiriki anauonaje ulimwengu? Hii inawezekana kuwa tofauti na mtazamo wako mwenyewe. Je, ni njia gani bora ya kufanya kazi na mshiriki ili kuwasaidia kuona hali zao kwa mitazamo tofauti?
- **Epuka kukengeushwa fikira.** Ikiwa akili yako inazunguka au imepotoshwa, basi pumua kwa undani na ujirudishe kwa wakati wa haraka. Kukengeushwa kunapaswa kutarajiwa na ni muhimu kufahamu hili.
- **Chukua kusikiliza kama kazi ngumu ya kiakili.** Unahitaji kuzingatia kile kinachosemwa na kusikiliza kwa maneno, picha, sauti na nguvu.
- **Endelea kufanya kazi kwa kujiuliza maswali.** Usikilizaji kwa makini hukufanya kuwa macho. Ni mbinu yenye nidhamu. Haya hapa ni baadhi ya maswali unayoweza kujiuliza unaposikiliza: Je, ni jambo gani muhimu ambalo mtu anazungumzia? Je, hii inalinganaje na yale ambayo tayari nimesikia? Je, hii inaashiria hitaji gani ambalo halijatimizwa?

Maoni

Hapa kuna baadhi ya kanuni za kutoa na kupokea maoni katika kufundisha.

- Wakati wa kutoa maoni, zaidi ya hivi karibuni mfano, athari zaidi itakuwa
- Hakikisha kuwa muda unafaa kwa mtu binafsi (k.m. epuka nyakati ambazo wako chini ya shinikizo la muda, au kipindi kinakaribia kuisha)
- Fikiria nia yako kabla ya kutoa mrejesho yaani unataka matokeo ya mwisho yaweje? Hakikisha inakidhi mahitaji ya mwanafunzi na sio mtoaji
- Toa maoni kuhusu mafanikio na mahali ambapo mambo yanaweza kuboreshwa
- Zingatia tabia, si utu n.k. 'Kwa mfano huo kulikuwa na uwiano gani kati ya nani alikuwa anazungumza na nani alikuwa anasikiliza?
- Toa maoni juu ya kitu ambacho kinaweza kubadilishwa. Hakuna maana ya kuvutia umakini kwa jambo ambalo haliwezi kurekebishwa

- Fanya maoni yako kuwa ya kina, kulingana na maelezo ya tabia mahususi unayosikia
- Kuwa mwenye maelezo badala ya kuhukumu au kutathmini - epuka kutoa mrejesho kulingana na uzuri au ubaya, sawa au mbaya.
- Weka kikomo maoni yako kwa kiasi cha maelezo ambayo mpokeaji anaweza kutumia - usipakie kupita kiasi
- Kuzingatia kile kinachokosekana, badala ya kile ambacho sio sahihi - hii husaidia utendaji wakati ujao

Kuhoji

Kama mkufunzi, kwa kutumia maswali utamhimiza mkufunzi kufikiria hali mwenyewe na hii itahimiza kujifunza zaidi. Aina za maswali ambayo yanaweza kutumika ni pamoja na:

Fungua Maswali

Hawa hawana jibu la uhakika. Humtia moyo mtu huyo kufikiria kwa kina zaidi kuhusu hali fulani na kuchunguza njia mbalimbali za kufikiri. Maswali ya wazi yanakuza urafiki, tengeneza ushiriki na angalia uelewano kwa kina zaidi.

Maswali ya kujiuliza

Maswali ya uchunguzi hutumika kufuatia maswali yaliyo wazi ili kuchunguza maoni, hisia au kutoa njia mbadala

Kufupisha/kufafanua maswali

Hizi hutumika kuhakikisha kuwa umeelewa kwa usahihi mawazo, hisia au maoni.

Taarifa

Aina fulani za kauli husaidia mjadala kamili wa maeneo magumu.

7. KUKAMILISHA KUFUNDISHA - RIPOTI, TAFAKARI NA TATHMINI

Kama kocha unahitaji kuweka madokezo kwenye kila kipindi na ili muhtasari wa muhtasari uweze kuundwa. Muhtasari wa muhtasari unaweza kujumuisha mada za jumla zilizoainishwa, maeneo mapana ya majadiliano na maendeleo kama yalivyoainishwa na mshiriki. Maudhui halisi ya vikao yanapaswa kubaki siri. Taarifa za kiwango cha juu pekee ndizo zinazohitajika kushirikiwa na hazipaswi kuathiri hali ya siri ya uhusiano wa kufundisha. Kama kocha, hii ni fursa yako ya kutafakari juu ya maendeleo yako kama kocha. Ni muhimu kwamba makocha wathamini ufahamu ulioboreshwa wa kujitambua na kujifunza kutoka kwa mchakato kwa njia sawa na unavyowahimiza washiriki kufanya hivi. Mbali na kujitafakari, unaweza kutaka kutuma barua pepe kwa mshiriki baada ya vikao rasmi vya kufundisha kukamilika ili kupata maoni juu ya kufundisha. Kwa njia hii, unaweza kujifunza jinsi ufundishaji wako umesaidia mkufunzi kukuza na kukua kwa njia fulani.

Maswali yanayopendekezwa yanaweza kuwa:

- Je, ufundishaji ulikusaidiaje kujiendeleza kama sehemu ya programu yako ya kujifunza?
- Ni vitendo au maswali gani mahususi yalikusaidia zaidi?
- Ninawezaje kuboresha mbinu yangu ya kufundisha katika siku zijazo?
- Je, unaweza kusema ni faida gani za kufundisha kama ulivyo nazo?

ZANA YA UWEZO WA MTU BINAFSI YA KUANDIKA RAMANI

1. UFAFANUZI WA UWEZO

Wasomi mbalimbali wamefafanua uwezo kwa njia mbalimbali. Wachache wao ni: **Boyatzis** mnamo 1982 walifafanua uwezo kama uwezo uliopo ndani ya mtu unaoongoza kwa tabia inayokidhi mahitaji ya kazi ndani ya vigezo vya mazingira ya shirika na ambayo huleta matokeo yanayotarajiwa. **Hayes** amefafanua uwezo kama maarifa ya jumla, nia, hulka, jukumu la kijamii au ujuzi wa mtu anayehusishwa na utendaji bora kwenye kazi. **Albanese** walizingatia umahiri kama sifa za kibinafsi zinazochangia utendakazi bora wa usimamizi. Mnamo mwaka wa 1991, **Woodruffe** alizingatia umahiri kama dhana inayohusiana na mtu ambayo inarejelea mwelekeo wa tabia iliyo nyuma ya mtendaji hodari ilhali umahiri ni dhana inayohusiana na kazi ambayo inarejelea eneo la kazi ambalo mtu ana uwezo.

ANSFIELD (1997): Sifa za Msingi za mtu zinazosababisha utendaji bora wa hali ya juu Taasisi ya Kitaifa ya Afya (NIH), (shirika la msingi la Shirikisho la kufanya na kusaidia utafiti wa kimatibabu) ilitengeneza muundo wa umahiri wa shirika kote kwa wafanyikazi wake wote. NIH inafafanua umahiri kama "...mchanganyiko wa maarifa, ujuzi na uwezo unaochangia utendaji wa mtu binafsi na wa shirika.

Kulingana na **UNIDO** (2002): Umahiri ni seti ya Ujuzi, maarifa yanayohusiana na sifa zinazomruhusu mtu kufanya kazi kwa mafanikio au shughuli ndani ya kazi au kazi fulani.

Kulingana na **RANKIN** (2002): "Ustadi ni ufafanuzi wa ujuzi na tabia ambazo shirika linatarajia wafanyakazi wao kufanya mazoezi katika kazi". Umahiri si tabia au utendaji wenyewe bali ni mkusanyiko wa uwezo, shughuli, taratibu na majibu yanayopatikana ambayo huwezesha mahitaji mbalimbali ya kazi kutimizwa kwa ufanisi zaidi na baadhi ya watu kuliko wengine.

2. UFUNDISHAJI UBUNIFU HUFANYA MTAZAMO WA TOFAUTI

Sifa yoyote ya msingi inayohitajika kufanya kazi, shughuli au jukumu fulani kwa mafanikio inaweza kuchukuliwa kuwa umahiri. Uwezo unaweza kuchukua fomu zifuatazo:

- Maarifa
- Mtazamo
- Ujuzi

Tabia zingine za mtu binafsi ni pamoja na:

- Nia
- Maadili
- Sifa
- Dhana ya kibinafsi nk.

Uwezo unaweza kupangwa katika maeneo mbalimbali lakini ndani ya mradi huu, tutazingatia umahiri ufuatao

Uongozi na Kazi ya Pamoja

Uongozi ni uwezo unaojumuisha uwezo wa mtu binafsi au shirika "kuongoza" au kuongoza watu wengine, timu, au shirika zima, wakati kazi ya pamoja ni juhudi ya ushirikiano ya timu kufikia lengo moja au kukamilisha kazi kwa ufanisi zaidi na kwa ufanisi zaidi. njia ya ufanisi

Kujiamini & kujitegemea

"Ikumbukwe kwamba muundo wa ufanisi wa kibinafsi hutofautiana na neno la mazungumzo "kujiamini." Kujiamini ni neno lisilo na maana ambalo hurejelea nguvu ya imani lakini sio lazima kubainisha uhakika unahusu nini. Ninaweza kuwa na uhakika kabisa kwamba Nitashindwa katika jambo fulani. Ufanisi unaotambulika unarejelea imani katika uwezo wa mtu wa mawakala, kwamba mtu anaweza kutoa viwango fulani vya kufikiwa. Kwa hivyo, tathmini ya uwezo wa kibinafsi inajumuisha uthibitisho wa kiwango cha uwezo na nguvu ya imani hiyo. Kujiamini ni neno la kuvutia badala ya muundo uliopachikwa katika mfumo wa kinadharia. Maendeleo katika nyanja hufikiwa vyema zaidi kwa miundo inayoakisi kikamilifu matukio ya kuvutia na iliyokita mizizi katika nadharia inayobainisha viambajengo vyake, michakato ya upatanishi, na athari nyingi. Miundo yenye msingi hulipa gawio katika uelewa na mwongozo wa kiutendaji Maneno yanayotumika kubainisha wakala wa kibinafsi, kwa hivyo, yanawakilisha zaidi ya mapendeleo ya kileksika.

Ustahimilivu

Ustahimilivu wa kisaikolojia ni uwezo wa kukabiliana na shida au kurudi kwa hali ya kabla ya shida haraka. Ustahimilivu upo wakati mtu anapotumia "michakato ya kiakili na tabia katika kukuza mali ya kibinafsi na kujilinda kutokana na athari mbaya zinazoweza kusababishwa na mafadhaiko". Kwa maneno rahisi, ustahimilivu wa kisaikolojia upo kwa watu wanaokuza uwezo wa kisaikolojia na tabia ambao huwaruhusu kubaki watulivu wakati wa migogoro/machafuko na kuendelea na tukio bila matokeo mabaya ya muda mrefu.

Ubunifu

Ubunifu ni kitendo cha kugeuza mawazo mapya na ya kufikirika kuwa ukweli. Ubunifu una sifa ya uwezo wa kuona ulimwengu kwa njia mpya, kupata mifumo iliyofichwa, kufanya miunganisho kati ya matukio yanayoonekana kuwa hayahusiani, na kutoa suluhisho. Ubunifu unahusisha michakato miwili: kufikiri, kisha kuzalisha. "Ubunifu ni nguvu ya mjumuiko: ni uwezo wetu wa kuingia katika kundi letu la 'ndani' la rasilimali - ujuzi, ufahamu, habari, msukumo na vipande vyote vinavyojaza akili zetu - ambazo tumekusanya kwa miaka mingi kwa kuwepo na kuishi tu. na kuwa macho kwa ulimwengu na kuziunganisha katika njia mpya za ajabu." - Maria Popova, Brainpickings "Ubunifu ni mchakato wa kuleta kitu kipya. Ubunifu unahitaji shauku na kujitolea. Inaleta ufahamu wetu kile ambacho hapo awali kilifichwa na kuashiria maisha mapya. Uzoefu huo ni wa ufahamu ulioimarishwa: furaha. - Rollo May, Ujasiri wa Kuunda

Tafakari ya Uchambuzi na Muhimu

Fikra za uchanganuzi hueleza mtindo wa kufikiri unaomwezesha mtu kuchanganua taarifa changamano au msururu wa data ya kina. Hutumia mbinu ya hatua kwa hatua kuchanganua tatizo na kisha kupata jibu au suluhu. Kimsingi, mawazo ya uchanganuzi huwakilisha mtindo wa sababu-na-athari ya kuangalia tatizo na wakati mwingine hurejelewa kama kutambua kitu kupitia lenzi nyingi. Mfano wa mawazo ya uchambuzi unahusisha kuelewa uhusiano kati ya majani na rangi ya kijani. Mtu anaweza kuuliza "Kwa nini majani ni ya kijani?" na kisha utumie ujuzi wa kufikiri uchanganuzi kuunganisha jibu pamoja. Mawazo muhimu yanahusiana na kutathmini habari ambayo unalishwa kwako, na kuamua jinsi ya kuifasiri, nini cha kuamini na ikiwa kitu kinaonekana kuwa sawa au si sawa. Katika mtindo huu wa kufikiri, mtu anayefikiri hutumia kufikiri ili kufikia hitimisho kuhusu jinsi anavyotaka kutambua habari. Fikra muhimu pia huzingatia habari za nje wakati wa mchakato wa mawazo. Badala ya kushikamana kabisa na habari inayowasilishwa, kufikiria kwa uangalifu huruhusu mfikiriaji kuchunguza vipengele vingine vinavyoweza kuwa na ushawishi.

Mawasiliano na mitandao

Mawasiliano ni mchakato wa kubadilishana habari kati ya watu binafsi kupitia mfumo wa kawaida wa ishara, ishara, au tabia, wakati mitandao inaweza kufafanuliwa kama mchakato wa kufikia wengine ili kujenga mahusiano ambayo yanaweza kutumika kwa manufaa ya pande zote. Mitandao ni ujenzi wa miunganisho ya kibinafsi na ya kitaaluma kwa njia mbalimbali kuanzia miunganisho ya zamani ya mtu-mmoja iliyofanywa katika vyumba vya mikutano hadi miunganisho inayotokana na media, kama vile iliyotengenezwa mtandaoni.

Kuweka malengo

Kuweka lengo kunahusisha uundaji wa mpango kazi ulioundwa ili kuhamasisha na kuongoza mtu au kikundi kuelekea lengo. Mpangilio wa malengo unaweza kuongozwa na vigezo vya kuweka lengo (au sheria) kama vile vigezo vya SMART.

Kujihukumu na kufanya maamuzi

Kujihukumu hutokana na mawazo ambayo watu binafsi wanayo kuhusu wao wenyewe na maana zinazohusishwa na mawazo hayo. Mawazo, kwa hivyo, hutoa hisia zinazohusiana kama vile wasiwasi, hasira, na unyogovu. Hukumu (Mchakato wa kuunda maoni, au kufikia hitimisho kulingana na nyenzo inayopatikana.) Wakati kufanya maamuzi (pia kufanya maamuzi kwa herufi na kufanya maamuzi) kunachukuliwa kuwa mchakato wa utambuzi unaosababisha uteuzi wa imani au uamuzi. hatua kati ya uwezekano kadhaa mbadala. Kila mchakato wa kufanya maamuzi hutoa chaguo la mwisho, ambalo linaweza au lisitake hatua. Uamuzi ni mchakato wa kutambua na kuchagua njia mbadala kulingana na maadili, matakwa na imani ya mtoa maamuzi.

3. ICD - MPANGO WA MAENDELEO YA MTU BINAFSI

JINA LA UKOO	MSHAURI:	TAREHE:
<i>Mahitaji ya tathmini na utendaji:</i>		
Wasifu	Maelezo	Kiwango cha Utendaji (imefanikiwa kupita kiasi, imefikiwa, inaridhisha, inatosha, haijafikiwa)
1.1 Ni mahitaji gani yanapaswa kutimizwa kwa kazi/nafasi inayotakikana		
1.2 Ustadi Unaohitajika?		
Uongozi na Kazi ya Pamoja		
Kujiamini & kujitegemea		
Ustahimilivu		
Ubunifu		
Tafakari ya Uchambuzi na Muhimu		
Mawasiliano na mitandao		
Kujihukumu na kufanya maamuzi		
1.3 Umahiri Zaidi Unaohitajika		

MPANGO WA HATUA YA MAENDELEO YA KAZI

JINA LA UKOO	MSHAURI:		TAREHE:
Malengo ya Kazi	Educational Plans	Graduate School	Career Related Experience
Malengo yangu kwa ujumla ni:	Mtaalamu wangu wa kielimu anayewezezana:	Programu zangu zinazowezezana za Shule ya Wahitimu kuhusiana na malengo ya kazi	Mafunzo/mazoea mengine ambayo yanaweza kusaidia maandalizi yangu ya kazi:
Kitendaji cha kazi ambacho kinanivutia:	Je, uwezo mkubwa unahusiana vipi na lengo langu la kazi?	Maandalizi yanahitajika ili kustahiki uandikishaji wa shule ya kitaaluma:	Muda mwafaka wa kupanga matukio haya:
Viwanda ambavyo vinanivutia:	Kozi za elimu ya jumla ambazo zinaweza kusaidia maendeleo yangu ya kazi:	Kitivo kikuu au wafanyikazi ambao wanaweza kunisaidia kuchunguza chaguo zangu:	Kuunganishwa na wataalamu wa alumni:
Maeneo ya kipaumbele kwa kazi:	Kozi za kuchaguliwa ambazo zitaboresha maendeleo yangu ya kazi:	Muda wa mchakato wa maombi:	Kazi za kuzima/kuzima ambazo zingechangia katika maandalizi yangu ya kazi: